

Ҳазрати Умар ва аҳли зиммалар

13:37 / 11 ноябрь 756

Ислом жамияти соясида яшайдиган ғайридинлар исломий истилоҳда «аҳли зимма» деб аталадилар. Яъни, уларнинг дини, жони, моли ва бошқа жиҳатдан тинч-омонлиги мусулмонлар зиммасида бўлади. Мусулмонлар «аҳли зимма»лар билан аҳднома тузганда, уларни ана шу нарсалар билан таъминлашни ўз зиммаларига олганлар.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам даврларида Мадинаи Мунавварада яҳудийлар мусулмонлар билан аҳднома асосида аҳли зимма бўлиб, ўз динларига амал қилиб, тинч-омон яшаганлар. Уларнинг ўзлари томонидан оғир хиёнат ва жиноятлар содир бўлгандагина мусулмонлар қарши чоралар кўришга мажбур бўлганлар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг даврларида ҳам ана шу сиёсат давом этди.

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг даврларида эса бошқа масалалар каби бу масалада ҳам кўплаб янгиликлар содир бўлди. Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу аҳли зимма масаласида ҳам кишининг ақли лол қоладиган даражада ажойиб ижтиҳодлар қилдилар. Буларнинг ҳаммаси Исломнинг умумий таълимотларига суянган ҳолда амалга оширилди. Қуръон ва Суннат таълимотларининг нозик жойларигача чуқур тушуниб етган халифа Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу бу соҳада асрлар давомида барча динлар, барча миллатлар ва барча жамиятларга ўрناк бўлиб, яна ортиб

қоладиган ишларни қилдилар.

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг Байтул Мақдис насороларига берган аҳдлари ва улар билан қилган муомалалари ҳақида юқорида гаплашган эдик. Бу ишни ҳозиргача ҳеч ким қила олмади, мабодо қилса ҳам, Умар розияллоҳу анҳунинг қилганларини такрорлаган бўлади.

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг форс мажусийларига нисбатан юритган сиёсатлари ҳам у кишининг ва омилларининг Ҳурмузон ҳайъати ила қилган муомалаларидан кўриниб турибди.

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг ўз фаолиятлари давомида чиқарган фармонлари, ҳукмлари ва қилган муомалалари аҳли зиммага нисбатан ҳам айни адолатдан иборат бўлган. Ушбу масалага оид ҳужжатларни ўрганган одам улкан ҳақиқатнинг қаршисида турганини дарҳол ҳис этади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 23-жузидан олинди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 24 августдаги 03-07/5165 рақамли хулосаси асосида чоп этилган.